

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з навчальної роботи

доц. Володимир ПАСЬКО

«30» серпня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУСПІЛЬНА ГЕОГРАФІЯ (HUMAN GEOGRAPHY)**

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

10 Природничі науки
106 Географія
Бакалавр
Урбаністика та міське планування
обов'язковий компонент

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська /англійська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: **Мезенцев Костянтин Володимирович**, доктор географічних наук,
професор кафедри економічної та соціальної географії, професор
Глибовець Вікторія Леонідівна, кандидат географічних наук,
доцент кафедри економічної та соціальної географії

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
підпис ПІБ

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
підпис ПІБ

КИЇВ – 2021

TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV

GEOGRAPHY FACULTY

Department of Economic and Social Geography

«APPROVED»

Vice Dean on
Academic Affairs

Assoc.Prof. Volodymyr PASKO

«30» August 2021 року

SYLLABUS

HUMAN GEOGRAPHY (СУСПІЛЬНА ГЕОГРАФІЯ)

for students of

Field of knowledge	10 Natural Science
Subject field	106 Geography
Level of education	Bachelor
Academic Programme	Economic Geography
Course type	compulsory

Type of enrolment	full-time
Academic year	2020/2021
Semester	1
ECTS	4
Language	Ukrainian / English
Assessment form	Exam

Lecturers and instructors:

Mezentsev Kostyantyn, Dr., Prof., Professor of Department of Economic and Social Geography

Hlybovets Viktoriia, PhD, Associate Professor of Department of Economic and Social Geography

Prolonged: for 20__/20__ acad.year _____ (_____) «__» 20__.

signature Name

for 20__/20__ acad.year _____ (_____) «__» 20__.

signature Name

Kyiv – 2021

Розробник: **Мезенцев Костянтин Володимирович**, доктор географічних наук,
професор кафедри економічної та соціальної географії, професор

ЗАТВЕРДЖЕНО

«27» серпня 2021 р.

В.о. завідувача кафедри

 доц. Олена КОНОНЕНКО

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «30» серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії _____ доц. Наталія КОРОГОДА

«30» серпня 2021 року

**Developed by: Mezentsev Kostyantyn, Dr., Prof., Professor of Department of Economic
and Social Geography**

APPROVED

«27» August 2021

Head of Department (acting)

_____ Assoc.Prof. Olena KONONENKO

Minutes № 1 of «27» August 2021

Approved by the scientific and methodical commission of Geography Faculty

Minutes № 6 of «30» August 2021

Head of scientific and methodical commission Assoc.Prof. Nataliia KOROHODA

«_____» _____ 2021

ВСТУП / INTRODUCTION

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів здатність аналізувати, інтерпретувати і розв’язувати теоретичні задачі та практичні проблеми просторової організації суспільства із застосуванням сучасних теорій та методів суспільно-географічних досліджень.

1. The discipline aims to provide students’ ability in analysis, interpretation and solving theoretical and practical problems of spatial organization of society based on the current theories and research methods in human geography.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

Немає

2. Prerequisites for mastering choosing a course:

None

3. Анотація навчальної дисципліни: Дана навчальна дисципліна є вступною до вивчення спеціалізованих дисциплін за освітньою програмою «Економічна географія». Вона присвячена вивченню місця суспільної географії в сучасному світі та системі наук, основних підходів до визначення об’єкту і предмету дослідження, змісту, структури та функцій суспільної географії; становлення та розвитку суспільної географії в різні періоди; поняттєво-термінологічного апарату суспільної географії, зокрема понять «територія/простір», «просторова організація», «територіальний поділ праці», «суспільно-географічне положення», «суспільно-просторові процеси»; законів та закономірностей в суспільній географії, теорій і концепцій розміщення продуктивних сил і регіонального розвитку, суспільно-географічного районування; кількісних та якісних методів дослідження в суспільній географії. Також дана дисципліна передбачає вивчення ключових понять географії населення, економічної, соціальної, урбаністичної, культурної, політичної та рекреаційної географії, а також прикладних аспектів суспільно-географічних досліджень.

3. Course abstract: This course is an introductory to study specialized courses in the academic program “Economic Geography”. It is devoted to the study the role of human geography in the contemporary world and the system of sciences, the main approaches to defining the research subject, content, structure and functions of human geography, development of human geography ideas, key terms and concepts in human geography, in particular the concepts of “territory/space”, “spatial organization”, “territorial division of labor”, “site/situation”, “socio-spatial processes”; laws and patterns in human geography, theories and concepts of location and regional development, socio-geographical regionalization; quantitative and qualitative research methods in human geography. This discipline also involves the study of key concepts of population geography, economic, social, urban, cultural, political and recreational geography as well as applied human geography.

4. Завдання вивчення дисципліни полягає у тому, щоб дати студентам цілісне уявлення про суспільну географію як географічну дисципліну, зокрема:

- розуміння змісту та критичне використання ключових термінів, понять, категорій, теорій та концепцій суспільної географії (СК7);
- розуміння основних характеристик, закономірностей та чинників територіального поділу праці, просторової організації суспільства та розвитку суспільно-просторових процесів (СК2);
- оволодіння методами суспільно-географічних досліджень, спрямованих на аналіз просторової організації суспільства на різних просторово-часових рівнях (СК5);
- розуміння предметної області та професійної діяльності щодо досліджень з географії населення, економіко-, соціально-, урбо-, культурно-, політико- та рекреаційно-географічних досліджень (ЗК2);
- оволодіння базовим україно- та англomовним поняттєво-термінологічним апаратом суспільної географії, вміннями ним користуватися у науковій дискусії (ЗК3, ЗК4);
- набуття вмінь застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1);
- формування відповідального ставлення до цінностей громадянського суспільства та необхідності його сталого розвитку, здатності зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань та у розвитку суспільства (ЗК11, ЗК12).

4. Objectives: to give students an integral view on human geography as a geographical discipline, in particular:

- understanding the content and critical use of key terms, categories, theories and concepts of human geography (SC7);
- understanding the main characteristics, patterns and factors of territorial division of labor, spatial organization of society and development of socio-spatial processes (SC2);
- mastering research methods in human geography aimed at analyzing the spatial organization of society at different spatial-temporal levels (SC5);
- understanding of the subject field and professional activity in population, economic, social, urban, cultural, political and recreational geography studies (GC2);
- mastering the Ukrainian and English key terms and concepts in human geography, the ability to use it in scientific discussion (GC3, GC4);
- acquisition of skills to apply knowledge in practical situations (GC1);
- formation of responsible attitude to the values of civil society and the need for its sustainable development, ability to preserve and multiply moral, cultural, scientific values and achievements of society based on understanding the history and patterns of development of the subject area, its place in the general system of knowledge and in the development of society (GC11, GC12).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумко- вій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.	Знати:			
1.1	місце суспільної географії в сучасному світі, її зміст, об'єкт, предмет, структуру та функції	<i>лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>доповіді на семінарі, тематична контрольна робота (тестування), іспит</i>	5%
1.2	основні поняття, терміни та категорії суспільної географії	<i>лекції, семінарське заняття, самостійна робота</i>		5%
1.3	історію становлення та розвитку суспільної географії в світі та Україні	<i>лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>		5%
1.4	закони, закономірності, основні концепції та теорії суспільної географії	<i>лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		10%
1.5	сутність даних та інформації, сферу застосування кількісних і якісних методів суспільно-географічних досліджень	<i>лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		5%
1.6	ключові терміни і поняття географії населення, географії населення, економічної, соціальної, урбаністичної, культурної, політичної та рекреаційної географії	<i>лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		10%
1.7	прикладні аспекти застосування суспільно-географічних знань	<i>лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		5%

2.	Вміги:			
2.1	визначати місце окремих дисциплін в структурі суспільної географії, аналізувати поняттєво-термінологічний апарат суспільної географії	<i>семінарське заняття, самостійна робота</i>	<i>доповіді на семінарі, створення та захист презентації виконання індивідуальних завдань, тематична контрольна робота (тестування), іспит</i>	до 45%
2.2	здійснювати збір та систематизацію даних, формувати інформаційну базу суспільно-географічного дослідження	<i>семінарське заняття, самостійна робота</i>		
2.3	аналізувати просторову організацію суспільства, інтерпретувати суспільно-просторові процеси, оцінювати наслідки взаємодії людини і природи	<i>семінарське заняття, самостійна робота</i>		
2.4	аналізувати демографічну ситуацію, економічний та соціальний розвиток території, процеси урбанізації та просторового розвитку міст, просторової дифузії культури, основні політико-географічні процеси, передумови та наслідки рекреаційної діяльності	<i>семінарське заняття, самостійна робота</i>		
3.	Комунікація:			
3.1	набуття практичних навичок ведення дискусії, пошуку компромісних рішень та групової (командної) роботи	<i>семінарські заняття</i>	<i>дискусії на семінарі</i>	до 10%

5. Learning outcomes of the discipline:

Learning outcomes (1. to know; 2. To be able; 3. communication; 4. autonomy and responsibility)		Forms of teaching and learning	Methods of assessment	Share of the final grade
Code	Learning outcome			
1.	To know:			
1.1	the role of human geography in contemporary world, the research subject, content, structure and function of human geography	<i>lectures, seminars and independent studies</i>	<i>seminar talks, tests, exam</i>	5%
1.2	core concepts and in human geography	<i>lectures, seminars and independent studies</i>		5%
1.3	development of human geography ideas in the world and Ukraine	<i>lectures, seminars and independent studies</i>		5%
1.4	laws, patterns and theories in human geography	<i>lectures, seminars and independent studies</i>		10%
1.5	the approaches to data and information collection, the use of quantitative and	<i>lectures, seminars and</i>		5%

	qualitative research methods in human geography	<i>independent studies</i>		
1.6	key concepts in population, economic, social, cultural, political and recreational geography	<i>lectures, seminars and independent studies</i>		10%
1.7	applied aspects of the application of human geography knowledge	<i>lectures, seminars and independent studies</i>		5%
2.	To be able:			
2.1	to identify the place of individual disciplines in the structure of human geography, to analyze core concepts in human geography	<i>lectures, seminars and independent studies</i>	<i>seminar talks, presenting individual work results, tests, exam</i>	до 45%
2.2	to collect and systematize data and information for human-geographical research	<i>lectures, seminars and independent studies</i>		
2.3	to analyze the spatial organization of society, to interpret socio-spatial processes, to assess the consequences of human-environment interaction	<i>lectures, seminars and independent studies</i>		
2.4	to analyze demographic situation, regional economic and social development, urbanization and urban spatial development, spatial diffusion of culture, the main geopolitical processes, the prerequisites and consequences of recreational activities	<i>lectures, seminars and independent studies</i>		
3.	Communication:			
3.1	acquisition of practical skills to discuss, to search for compromise solutions, to work in a team	<i>seminars</i>	<i>seminar discussion</i>	до 10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1
Програмні результати навчання (назва)												
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук (P01)	+	+	+	+		+		+			+	
Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ (P02)						+	+		+		+	
Пояснювати особливості організації географічного простору (P03)		+		+						+		+
Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах (P09)					+	+			+	+	+	

6. Correlation of learning outcomes of the discipline with the programmed results of education and training

Learning outcomes of the discipline (code)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1
Programmed learning outcomes (title)												
To know, understand and be able to use in practice the basic concepts and theories in geography as well as worldview sciences (R01)	+	+	+	+		+		+			+	
To know and understand the main types of geographical activities, their division (R02)						+	+		+		+	
To explain the features of the geographical space organization (R03)		+		+						+		+
To analyze the composition and structure of natural and social spheres (according to specialization) on different spatio-temporal scales (R09)					+	+			+	+	+	

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами доповідей та дискусії на семінарах, написання письмових тематичних контрольних робіт (тестування), створення та захисту презентацій виконання індивідуальних завдань, іспиту.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – **1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 1.7 (знання)** – до 5% за кожен; **1.4 та 1.6 (знання)** – до 10%;
- результати навчання – **2 (вміння)** – до 45%;
- результати навчання – **3 (комунікація)** – до 10%.

7.2. Організація оцінювання.

У курсі передбачено 2 змістовних частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій та семінарських занять. Упродовж семестру після вивчення відповідних тем змістовних частин проводяться **дві письмові тематичні контрольні роботи** у формі тестів. Завершується дисципліна **іспитом** у письмовій формі.

Оцінювання здійснюється впродовж семестру усіх видів робіт, включаючи самостійну роботу. Результати навчання за умови опанування на належному рівні оцінюються таким чином:

1. Доповіді та дискусії на семінарах – від 20 до 30 балів.
2. Створення та захист презентацій за результатами виконання індивідуальних завдань – від 5 до 10 балів.
3. Тематичні контрольні роботи – від 10 до 20 балів.

Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум (**20 балів**) для отримання допуску до іспиту виконують додаткове самостійне завдання (підготовка реферату або виконання аналітичного завдання). Рекомендований мінімум для допуску до іспиту – **35 балів**.

Максимальна кількість балів на іспиті – **40 балів**, мінімальна кількість балів, які додаються до семестрових – **24 бали (60% максимальної кількості балів, відведених на екзамен)**.

7.3. Шкала відповідності:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою
Відмінно	90-100
Добре	75-89
Задовільно	60-74
Незадовільно	0-59

7. Students' results assessment:

7.1. Forms of assessment: the level of achievement of all planned learning outcomes is determined by the results of seminar talks and discussions, tests, presenting individual work results, and final examination.

The weight of learning outcomes in the final assessment provided that they were properly mastered is as follows:

- learning outcomes – **1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 1.7 (knowledge)** – up to 5% per each; **1.4 та 1.6 (knowledge)** – up to 10%;
- learning outcomes – **2 (skills)** – up to 45%;
- learning outcomes – **3 (communication)** – up to 10%.

7.2. Organization of assessment. The course consists of two thematic parts. The classes include lectures and seminar. During the semester there are two tests after appropriate topics. Final assessment is in the form of examination.

Assessment of all types of work, including independent work and individual assignment is carried out throughout the semester. Learning outcomes in the case of mastery at the appropriate level are assessed as follows:

1. Seminar talks and discussions – from 20 to 30 points.
2. Presenting individual work results – from 5 to 10 points.
3. Tests – from 10 to 20 pints.

Students who scored in total less than the critical-minimum number of points (20 points) should perform an additional independent task (literature review or analytical work) to obtain an admission to the exam. The recommended minimum for examination admission is 36.

The maximum number of points on the exam – 40, the minimum number of points that are added to the semester score – 24 points (60% of the maximum number of points allocated for the exam).

7.3. Grading scale:

Excellent	90-100
Good	75-89
Satisfactory	60-74
Fail	0-59

**8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

Назва теми	Кількість годин		
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Частина 1. Теоретичні та методичні основи суспільної географії			
<i>Тема 1.</i> Предмет та функції суспільної географії	2	4	5
<i>Тема 2.</i> Становлення та розвиток суспільної географії	4	6	10
<i>Тема 3.</i> Терміни, поняття та категорії суспільної географії	4	4	10
<i>Тема 4.</i> Теорії та концепції суспільної географії	4	2	15
<i>Тема 5.</i> Методи суспільно-географічних досліджень	2	2	5
Частина 2. Напрями суспільно-географічних досліджень			
<i>Тема 6.</i> Дослідження з географії населення	2	2	10
<i>Тема 7.</i> Економіко-географічні дослідження	2	2	10
<i>Тема 8.</i> Соціально- та урбогеографічні дослідження	2	2	10
<i>Тема 9.</i> Культурно-, політико- та рекреаційно-географічні дослідження	4	4	10
<i>Тема 10.</i> Прикладні аспекти суспільної географії	4	2	5
Разом	30	30	90

Загальний обсяг – **150 год.**, в тому числі:
 лекцій – **30 год.**
 семінарських занять – **30 год.**
 самостійна робота – **90 год.**

8. COURSE STRUCTURE
THEMATIC PLAN OF LECTURES AND SEMINARS

Topic	Hours		
	lectures	seminars	independent studies
Part 1. Theoretical and methodological fundamentals of human geography			
<i>Topic 1.</i> Subject and functions of human geography	2	4	5
<i>Topic 2.</i> History of human geography	4	6	10
<i>Topic 3.</i> Terms, concepts and categories in human geography	4	4	10
<i>Topic 4.</i> Theories in human geography	4	2	15
<i>Topic 5.</i> Research methods in human geography	2	2	5
Part 2. Research directions in human geography			
<i>Topic 6.</i> Studies in population geography	2	2	10
<i>Topic 7.</i> Studies in economic geography	2	2	10
<i>Topic 8.</i> Studies in social and urban geographies	2	2	10
<i>Topic 9.</i> Studies in cultural, political and recreational geography	4	4	10
<i>Topic 10.</i> Applied human geography	4	2	5
Total	30	30	90

Total – **150 hours**, including:
lectures – **30 hours**
seminars – **30 hours**
independent studies – **90 hours**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА / READING LIST

Основна/Basic:

1. Немець Л.М., Мезенцев К.В. (ред.). Соціальна географія: підручник. Київ: Фенікс, 2019. 304 с.
2. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії: навч. посібник. Одеса: Астропринт, 2009. 544 с.
3. Шаблій О.І. Основи суспільної географії: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 296 с.
4. Fellmann J.D., Bjelland M.D., Getis A., Gettis J. Human Geography: Landscapes of Human Activities. McGraw Hill Publishers, 2010. 512 p.

Додаткова/Additional:

1. Голиков А.П., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Вступ до економічної і соціальної географії : підручник. Київ: Либідь, 1996. 320 с.
2. Гудзеляк І. Географія населення: навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 232 с.
3. Гукалова І.В., Мальчикова Д.С. Вступ до фаху: географія і суспільство: навч. посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 268 с.
4. Мезенцев К., Олійник Я., Мезенцева Н. (ред.). Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін: монографія. Київ: Фенікс, 2017. 438 с.
5. Мезенцев К.В., Підгрушний Г.П., Мезенцева Н.І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація: монографія. Київ: Принт-Сервіс, 2014. 132 с.
6. Масляк П.О. Рекреаційна географія: навч. посібник. Київ: Знання, 2008. 343 с.
7. Мезенцева Н.І., Мезенцев К.В. Суспільно-географічне районування України: навч. посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2000. 228 с.
8. Паламарчук М.М., Паламарчук О.М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії. Київ: Знання, 1998. 415 с.
9. Підгрушний Г.П. Промисловість і регіональний розвиток України: монографія. Київ: ІГ НАНУ, 2009. 300 с.
10. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії: навч. посіб. Київ: Вища школа, 1996. 231 с.
11. Пістун М.Д., Мезенцев К.В., Тьорло В.О. Регіональна політика України: суспільно-географічний аспект: монографія. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2004. 130 с.
12. Ровенчак І.І. Географія культури: проблеми теорії, методології та методики дослідження: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 240 с.
13. Стафійчук В.І. Політична географія світу: навч. посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 306 с.

14. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: навч. посібник. Одеса: Астропринт, 2005. 632 с.
15. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С. Планування територій: навч. посібник. – Херсон, 2014. 268 с.
16. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики: навч. посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 372 с.
17. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії: підручник. Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. 444 с.
18. Шаблій О.І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 744 с.
19. Шаблій О.І. (упор.). Новітня українська суспільна географія. Хрестоматія. Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 1008 с.
20. Яценко Б.П. Політична географія: навч. посібник. Київ: Інститут сходознавства НАНУ, 2005. 134 с.
21. Gregory D., Johnston R., Pratt G., Watts M., Whatmore S. (eds.). Dictionary of Human Geography. Blackwell Publ., 2009. 1052 p.
22. Hubbard P., Kitchin R., Valentine G. (eds.). Key Texts in Human Geography. London: SAGE, 2008. 236 p.